
YALNIZÇAM UĞURLUDAĞ KIŞ SPORLARI TURİZM MERKEZİNİN POTANSİYELİ VE BÖLGE EKONOMİSİNE ETKİSİNE YÖNELİK PAYDAŞ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülizar AKKUŞ¹, Semra GÜÇTEMUR²

Öz

Ardahan Yalnızçam Uğurludağ bölgesi, sahip olduğu doğal çekicilik sebebiyle hem Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ilan edilmiş hem de kış turizmi gelişim koridorunda yer bulmuştur. Türkiye turizm gelişim stratejilerinde unutulmayan bu bölge, henüz beklenen ivmeyi yakalayamamış ve bölge ekonomisine beklenen katkı sağlanamamıştır. Bu sebeple bu araştırmada destinasyon paydaşları ile kış sporları turizm merkezinin mevcut durumu, sahip olduğu potansiyel ve bölge ekonomisine katkı derecesi görüşülmüştür. Araştırmada derinlemesine görüşme tekniklerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniği benimsenmiştir. Araştırma sonucunda bölgedeki yatırımların henüz tamamlanmadığı ve bu sebeple paydaşların birtakım sıkıntılar yaşadığı tespit edilmiştir. Özellikle ulaşımaya dayalı altyapı yatırımları ile birlikte konaklama, yiyecek-içecek, eğlence işletmeleri ve günübirlik tesis yatırımlarının artması gerektiği ifade edilmiştir. Bu yatırımların artmasının turist potansiyelini arttıracığı düşünülürken, özellikle tanıtım ve pazarlama eksikliği olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca katılımcılar, destinasyonun gelişimi için devletten ve özellikle yerel yönetimlerden teşvik paketleri, kongre organizasyonu, proje kabulü, restorasyon gibi çok çeşitli maddi destekler beklediklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Kış turizmi, Bölge ekonomisi, Paydaş görüşü, Ardahan, Yalnızçam Uğurludağ.

JEL Sınıflandırması: O13, Y80, Z32

EVALUATION OF STAKEHOLDER OPINIONS ON THE POTENTIAL AND EFFECT OF REGIONAL ECONOMY OF YALNIZÇAM UĞURLUDAĞ WINTER SPORTS TOURISM CENTER

Abstract

Ardahan Yalnızçam Uğurludağ region has been declared as a Culture and Tourism Conservation and Development Zone and has been found in the winter tourism development corridor due to its natural attraction. This unforgettable region in Turkey's tourism development strategy has not yet achieved the expected momentum and the expected contribution to the regional economy has not been achieved. For this reason, the present situation of the winter sports tourism center, its potential and contribution to the regional economy were discussed with destination stakeholders in this research. In the research, standardized open-ended interview technique was adopted. As a result of the research, it has been determined that the investments in the region have not been completed yet and therefore the stakeholders have some difficulties. It was stated that investments in accommodation, food and beverage, entertainment enterprises and daily facilities should increase especially with the infrastructure investments based on transportation. While it is thought that the increase in these investments will increase the tourist potential, it was emphasized that there is a lack of promotion and marketing. In addition, the participants stated that they expect a wide range of financial support from the state and especially local administrations such as incentive packages, congress organization, project acceptance, and restoration for the development of the destination.

Keywords: Winter tourism, Regional economy, Stakeholder view, Ardahan, Yalnızçam Uğurludağ.

JEL Classification: O13, Y80, Z32

¹ Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü, gakkus@kastamonu.edu.tr ORCID:

0000-0001-9262-2680

² Lisans Mezunu, Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, semra.guctemur.1@gmail.com ORCID: 0000-0002-2604-1527

1. Giriş

Kış turizmi, kışın karlı ortamlarda kış sporları gelişimi ağırlıklı, merkezlerde ya da diğer alanlarda yoğunlaşan bir turizm çeşididir (Ülker, 1992:12). Genellikle macera arayan, dağ turizmini seven, doğayı tanımak ve anlamak isteyen insanlar tarafından tercih edilmektedir (Bagdalkhan, 2016, s. 58). Bu tercih, aslında konaklama ve diğer hizmetlerden yararlanmayı da kapsayan bir faaliyetler bütünüdür ifade etmektedir (İncekara, 1998:3).

Kış turizmi dünyada ilk kez dağlık alanlarda yaşayan insanların ulaşım ihtiyacını karşılamak amaçlı ortaya çıkmış olsa da zaman içerisinde bu kırsal alanlardaki göçü engellemek amacıyla geliştirilmiştir (Mursalov, 2009:21). Türkiye’de de benzer şekilde askeri birliklerin ulaşım amaçlı kayağı kullanması kış turizmi faaliyetlerinin doğmasına sebebiyet vermiştir. İlk defa Sarıkamış’ta eğitilen Rus askeri keşif birliklerinin ulaşım amacıyla kayak kullandığı bilinmektedir. Bunun yanı sıra, Türk askeri birliklerini eğitmek amacıyla 1914’de Avusturya’dan getirilen iki teğmen Türkiye’de uzun süre kalmış ve bu sayede kayak ilk defa Türkiye yurt savunmasında kullanılmıştır (Doğaner, 1997, s. 34). Ancak turizm amaçlı ilk turlar 1930’lu yıllarda Uludağ’a düzenlenmiş, 1950’li yıllarda ise bölge, kamu yatırımı desteği ile Türkiye’nin ilk kayak turizmi merkezi haline gelmiştir. Zamanla ülkenin kar kalitesi yüksek farklı bölgelerinde de kayak merkezleri açılmaya başlanmış ve kış turizmi ivmesinin artmasına yönelik önemli adımlar atılmıştır (Demiroğlu, 2013:152-153).

Kış turizmi günümüzde hem dünya genelinde hem de Türkiye’de çok fazla rağbet görmektedir. İnsanlar kış sezonlarında tatillerini geçirmek amacıyla genellikle kayak merkezlerini tercih etmektedir. Bu sebeple özellikle kış destinasyonlarına yönelik arzı arttırma çabaları, Türkiye’nin kış turizmi açısından gelişmesine de etki etmiştir. Kışları yoğun kar yağışı alan birçok destinasyon bunu fırsata çevirip ekonomik olarak ek gelir kaynağı elde etmeye başlamıştır. Bununla birlikte kış turizmi, dağlık bölgelere yatırım yapılması sebebiyle zaman içerisinde alternatif turizm çeşitlerinin uygulanmasına da ön ayak olmaktadır. Özellikle spor turizmi, dağ turizmi, doğa turizmi, sağlık turizmi vb. turizm türleri kış turizmini tamamlayıcı ve destekleyici turistik ürün çeşitleri olarak değerlendirilmektedir. Bunlar kış turizmi arzını ve çekiciliğini artıran önemli faktörlerdir (Mursalov, 2009:28).

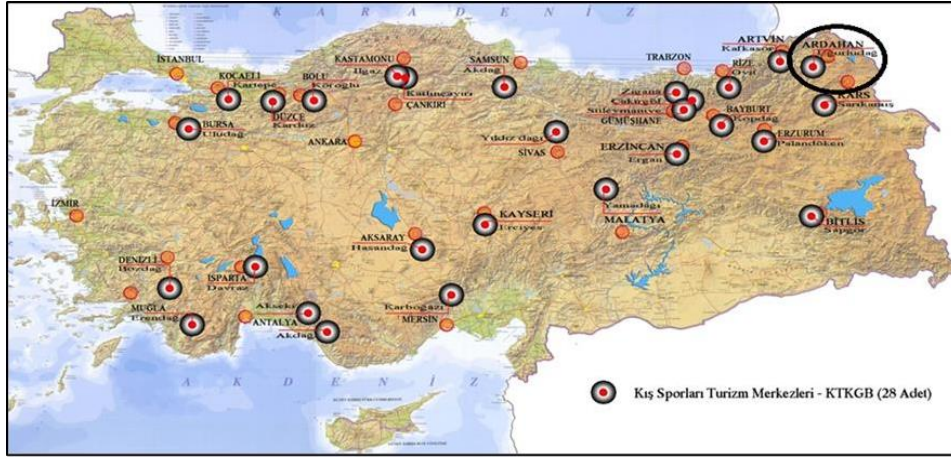
Kış turizmi ilk ortaya çıkışında önemli bir etkisi olması sebebiyle başlangıçta sadece kayakla anılsa da zaman içerisinde farklı birçok spor türünün uygulanmasına imkân sağladığı için günümüzde kış ve spor turizmi olarak da adlandırılmaktadır. Kayak yanı sıra snowboard, kızak yarışı, kar motoru yarışı, kar raftingi, biathlon gibi birçok spor türünü barındıran bir nitelik taşımaktadır. Hatta bu spor aktivitelerinde yer almak veya izleyici olmak amacıyla seyahat eden turistlerin sayısı azımsanamayacak ölçüdedir (Demirhan, 1992:26). Bununla birlikte dağ sporlarına imkân tanıyan dağ turizminde (İlkin ve Dinçer, 1991:74), engebeli dağlık alanlar kış aylarında karla kaplı olduğu için kayak sporu yapanlara artı bir heyecan ve adrenalin fırsatı sunulmaktadır. Sunduğu adrenalin ile doğru orantılı olarak kış turizmi sakatlanmaların da sıklıkla yaşandığı zorlu bir faaliyettir. Bu sebeple bu destinasyonlarda sağlık turizmi de önemli bir destekleyici görevi görmektedir. Gerek termal sular gibi doğal kaynaklar, gerek hamam, sauna gibi yapılandırılmış hizmetler kış turizmini tamamlayan önemli bileşenlerdir. Kış turizmi sayesinde dezavantajlı bölgelere giden bu destekleyici hizmetler ile destinasyonun turizm sezonu uzatılmakta ve yerel halka yıl boyu kazanç getirecek bir faaliyet alanı

sağlanmaktadır. Ayrıca kış turizmine katılan turistler de kış turizmini destekleyen diğer turizm türlerine ilgi duymakta ve kış turizm merkezlerine yönelik talep zaman içerisinde artmaktadır. Bu durum hem işletme gelirleri açısından hem de personel ve diğer teçhizat bakımından oldukça değerli bir gelişmedir. İşletmenin faaliyetlerine yıl boyu devam edebilmesi gelirleri arttıracak gibi uzun dönem kullanılmamanın yarattığı dezavantajı ortadan kaldırarak maliyetleri düşürecektir.

Kış turizmi, dağlık alanların gelişimi açısından oldukça önemli olmakla birlikte birçok turizm türü ile bağlantılı olması sebebiyle kırsal alanlarda yıl boyu ekonomik kazanç sağlanmasına ve uzun vadede bölgenin kalkınmasına sebep olmaktadır. Doğu Anadolu bölgesinde yer alan Ardahan ili de güneydoğusunda Kars, güneybatısında Erzurum, batısında Artvin ili ile çevrili olup, kuzeyde Gürcistan ve kuzeydoğuda Ermenistan topraklarına komşudur. Genellikle karasal iklim yaşanan ilde, kışlar uzun, sert ve bol kar yağışlı geçmektedir. Yaz mevsiminde sıcaklık 35 °C iken, kış mevsiminde -36,3 °C 'ye kadar düşmektedir. 5.576 km. yüz ölçümüne sahip ilin, merkez ilçe dâhil toplamda altı ilçe (Damal, Hanak, Çıldır, Göle, Posof) ve 226 köyü bulunmaktadır (Serhat Kalkınma Ajansı, 2013:5). 2018 yılı verilerine göre nüfusu 98 bin 907 olmakla birlikte merkez ilçe 42 bin 226 kişiyle en kalabalık ilçesi, Damal, 5 bin 802 kişi ile en küçük ilçesidir (TÜİK, 2018). Yöre halkı geçimini çoğunlukla küçük ve büyükbaş hayvancılıkla sağlamakta iken, bölgede arıcılık ve kanatlı hayvan (özellikle kaz) yetiştiriciliği de oldukça yaygındır (Akbudak, 2016:9).

Azerbaycan sınırını geçerek Hazar denizine dökülen Kura Nehri, kaynağını Göle ilçesinden almakta ve şehir merkezinden geçmektedir. Nehrin geçtiği bölge, 1800 m. rakıma sahiptir. İlde yer alan diğer önemli göller Gölcük, Belevi, Geberikse, Çakalboğaz, Karagöl ve turistik açıdan oldukça önemli olan Çıldır Gölüdür. İl toprakları yüksek ve engebeli olduğu için, 3000 metreyi geçen birçok doruk bulunmaktadır. Kuzeyinde Yalnızçam sıra dağları, güneybatısında Allahuekber dağlarının uzantısı, doğusunda Akbaba Dağı (3026 m.) ve güneyinde Kısır Dağları (3197 m.) ile çevrilidir. Kısır dağının doruğu, ilin en yüksek noktasıdır. Çoruh-Kelkit dağlarının en doğu kesimini oluşturan Yalnızçam Dağları (2715 m.) Artvin il sınırı boyunca Ardahan'a kadar uzanmaktadır (Ardahan İli Doğa Turizmi Master Planı, 2013-2023). Üzerinde Yalnızçam Kayak Tesislerinin bulunduğu ve şehir merkezine yakın Uğurlu Dağ ise 2765 m. yüksekliğe sahiptir (Ardahan Belediyesi, Ardahan Tarihi, 2019). 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 3. maddesine dayanarak Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri (KTKGB), Turizm Merkezleri ve Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Alt Bölgeleri tanımlanmıştır. KTKGB, tarihî ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı ve/veya turizm potansiyelinin yüksek olduğu yöreleri korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve plânlı gelişimi sağlamak amacıyla sınırları Kültür ve Turizm Bakanlığı önerisi ve Cumhurbaşkanı onayı ile ilân edilen bölgelerdir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, KTKGB ve Turizm Merkezleri, 2019). 2018 yılı itibarıyla Türkiye'de 29 adet kış turizmi temalı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi (KTKGB) bulunmaktadır. Bu kış sporları turizm merkezlerinin 9 tanesi aktif durumda olup, 7 tanesi kısmen faaldir. Kalan 13 merkezde ise herhangi bir mekanik tesis bulunmamaktadır. Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB, bahsedilen ilk 16 merkez içerisinde kısmen faal olan merkezler içerisinde yer almaktadır.

Resim 1. Kış Sporları Turizm Merkezleri İçerisinde Ardahan'ın Konumu

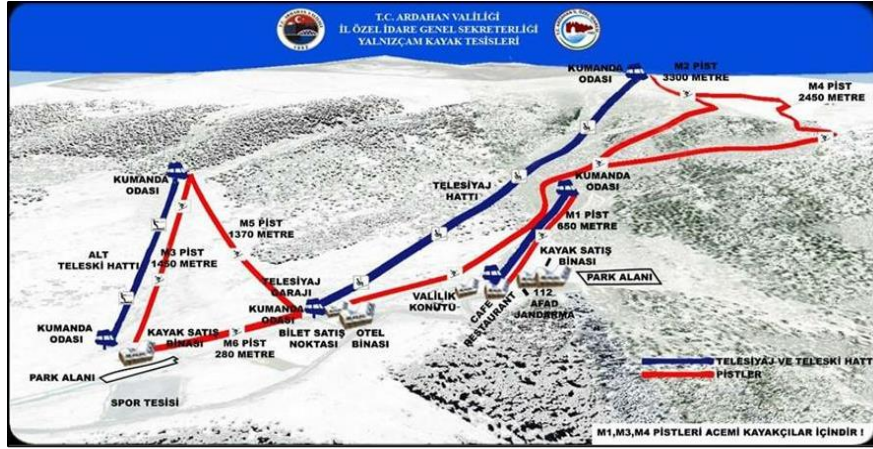

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Mevcut Kış Sporları Turizm Merkezleri, 2017.

Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin temelleri 2002 yılında atılmıştır. 2010 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile Yalnızçam Uğurludağ Kış Sporları Turizm Merkezi (Ardahan Valiliği, 2019), 2016 yılında yine Bakanlar Kurulu kararı ile KTKGB ilan edilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, KTKGB/TM Listesi, 2019). Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre turizm merkezinin 2017 yılı mevcut yatak kapasitesi 74 iken, hedeflenen yatak kapasitesi 4250'dir. Ancak 2018 yılı verileri incelendiğinde, mevcut yatak kapasitesinde herhangi bir gelişme kaydedilmediği ve bir önceki yılın rakamlarının değişmediği görülmektedir. 2017 yılında kış turizmi merkezinde iki adet mekanik tesis bulunmakta olup, tesisler 2000 kişi/saat kapasiteli ve 2250 m. uzunluğundadır. 2018 yılında ise mekanik tesis sayısı üçe çıkarılmış, kapasitesi 2800 kişi/saat, uzunluğu ise 5250 m. arttırılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kış Sporları Turizm Merkezlerine İlişkin Genel Bilgiler, 2019).

Turizm merkezinde iki adet teleski, bir adet telesiyej bulunmaktadır. Türkiye'deki en modern hatlardan biri olan telesiyej hattının uzunluğu 3 km. olup, saatte 800 kişi kapasiteye sahiptir. İki adet teleskinin ise biri 1.5 km., biri 600 metre uzunluktadır. Kayak merkezinde eğimleri %10-25 arasında değişen toplam altı adet pist bulunmaktadır (Resim 2). M1 pisti 650 m., M2 pisti 3.300 m., M3 pisti 1.450 m., M4 pisti 2.450 m., M5 pisti 1.370 m., M6 pisti 280 m.'dir. M1, M3 ve M4 pistleri acemi kayakçılar içindir (NTV Haber, 2019).

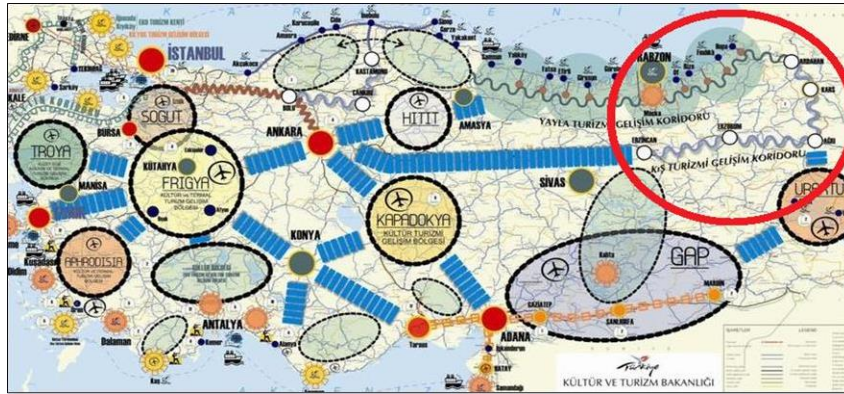
Resim 2. Turizm Merkezinde Bulunan Telesiyej ve Teleski Hatları ile Pistler

Kaynak: NTV Haber, 2019.

Ardahan merkeze 13 km. uzaklıkta olan Yalnızçam kayak tesisi, özellikle kristal kar kalitesi sebebiyle turistler tarafından tercih edilmektedir. Bununla birlikte bölgede kış sezonunun Aralık-Nisan ayları boyunca, yaklaşık 5 ay sürmesi de büyük önem taşımaktadır (Serhat Kalkınma Ajansı, 2013:43). Ayrıca 2023 Türkiye Turizm Stratejisi kapsamında ortaya konan 2007-2013 eylem planında yedi turizm gelişim koridoru belirlenmiştir. Bunlardan biri de Ardahan, Kars, Ağrı, Erzurum ve Erzincan'ı kapsayan kış koridorudur (Resim 3). Bu kapsamda Kış Turizmi Master Planı hazırlanmış, öncelikli alanlarda altyapı eksiklikleri giderilmiş, kış turizminin geliştirilebilmesi için iç pazara yönelik birtakım teşvik ve programlar hazırlanmış, kış sporlarına yönelik ulusal ve uluslararası yarışmalar düzenlenmiştir (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, Eylem Planı 2007-2013, 2007:32, 67).

Resim 3. Turizm Gelişim Koridorları-Kış Koridoru

Ardahan ili, dağlık alanları ve ikliminin kış turizmine uygunluğu sebebiyle kış turizm merkezi ilan edilmiş ve kayak merkezi açılmıştır. Bu atılım Ardahan için oldukça yeni olup, rekabet avantajı sağlayamadığı için, Türkiye'deki diğer kayak merkezlerine oranla turistik talep oldukça düşüktür. Bu sebeple ekonomik gelişme sağlayabilmek adına özellikle talebi arttırabilmek için destinasyonun sahip olduğu potansiyelin derinlemesine değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada Ardahan Yalnızçam Uğurludağ kış sporları turizm merkezinin potansiyeline ve bölge ekonomisine etkisine ilişkin paydaş görüşleri değerlendirilerek, destinasyonun gelişimi açısından faydalı

olabilecek çıkarımlarda bulunmak amaçlanmıştır.

2. Literatür Özeti

Araştırma konusuna ilişkin yerli ve yabancı literatür incelendiğinde, uluslararası yazında özellikle kış ya da kayak turizmi bölgelerinde görülen ya da görülmesi olası iklim değişikliği etkilerine ilişkin paydaş görüşleri üzerine yoğunlaşıldığı gözlenmektedir. Hanson vd. (2006) iklim değişikliğinin bölge için önemli bir dizi ekonomik sektör (kış turizmi gibi) üzerindeki potansiyel etkilerini tespit edebilmek amacıyla uzun süreli bir proje gerçekleştirmiştir. Proje kapsamında hem yerel paydaşlar hem de Avrupalı paydaşlar ile çalıştaylar düzenlenmiş ve sonuçları paylaşılmıştır. Wolfsegger vd. (2008) Avusturya kayak endüstrisi iklim değişikliğine ilişkin bir risk değerlendirmesi yapmak adına 36 kayak merkezi yöneticisine online anket uygulamıştır. Saarinen ve Tervo (2010) sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği farkındalığı açısından Finlandiya’da doğaya dayalı kış turizminin geleceğine yönelik turizm işletmesi yöneticilerinin bilgi ve algılarını tespit etmek amacıyla 173 kış turizmi işletmesinde anket ve tematik görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bir yıl ardından Tervo-Kankare (2011) Finlandiya, Lapland’daki kış turizmi paydaşlarının iklim değişikliği algılarını değerlendirmek amacıyla 19 yarı yapılandırılmış yüz yüze görüşme düzenlemiştir. Brouder ve Lundmark (2011) paydaşların iklim değişikliği algılarını saptayabilmek amacıyla Kuzey İsveç’te 63 kış turizmi işletmesinde online anket uygulamıştır. Morrison ve Pickering (2013) Avustralya Alplerinde iklim değişikliğinin etkileri, değişikliğe uyum ve adaptasyonu kısıtlayıcı durumlara ilişkin 16 kayak turizmi paydaşının görüşlerini ele almıştır.

Trawöger (2014) Avusturya Tirol’deki kış turizmi paydaşlarının iklim değişikliğine ilişkin algılarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Kayak merkezi kümelerinden seçilen toplam 24 uzman ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Hopkins (2014) Yeni Zelanda kayak endüstrisindeki iklim değişikliğine uyum stratejilerinin sürdürülebilirliğine yönelik paydaş görüşlerini değerlendirmiştir. Bu kapsamda 33 yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme düzenlenmiştir. Dincă vd. (2014) ise Kuzey Romanya Karpat Dağları’nda bulunan bir dağ otelinde paydaşların iklim değişikliği algılarına ilişkin bir anket çalışması yürütmüştür. Ginkel vd. (2020) iklim politikalarına rehberlik edebilmek amacıyla iklim değişikliğinin neden olduğu sosyo-ekonomik devrilme noktalarını paydaşların danışmanlığında belirlemeyi amaçlamıştır. Paydaş görüşleri doğrultusunda Avrupa için 22 devrilme noktası belirlenmiş olup, ilk sırayı kış sporları turizminin çöküşü almıştır.

Türkçe yazında ise sıklıkla belirli koşullara sahip destinasyonların kış turizmine ya da kış sporlarına uygunluğunun ya da mevcut durumunun değerlendirildiği çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Sarıkamış ilçesinin kış sporları turizmi potansiyeli (Aydın, 2007; Eşitti, 2018), Azerbaycan Guba-Haçmaz turizm bölgesinin kış turizmi potansiyeli (Mursalov, 2009), Kahramanmaraş İli Yedikuyular Bölgesi dağ ve kış sporları potansiyeli (Karaman ve Gül, 2016), Erzurum Palandöken kış turizmi potansiyeli (Korçavuş, 2017), Muş ilinin kış turizmi potansiyeli (Arslan ve Kendir, 2019) ve Kastamonu Ilgaz Dağı kış turizmi gelişimi (Akkuş, 2019) gibi. Bununla birlikte kış sporları turizm merkezleri veya kayak merkezlerinin turizm potansiyelinin değerlendirildiği araştırmalar da mevcuttur. Doğanay ve Zaman (2002) Antalya Saklıkent Kayak Merkezi, Boyraz ve Özdemir (2005) Elazığ Hazar Baba Kayak Merkezi, Gül vd. (2016) Isparta Davraz Kayak Merkezi, Kadioğlu (2017) Samsun Akdağ Kayak Merkezi, Özçoban (2019) Kayseri Erciyes Kayak Merkezi’nin durumunu ele almıştır. Bu araştırmalar içerisinde özellikle SWOT analizi yoluyla değerlendirme yapılanlarda (Gül vd., 2016; Eşitti, 2018; Arslan ve Kendir, 2019) paydaş

görüşleri ele alınmıştır. Bu araştırmalar dışında Kurt, Yaşar ve Arslantürk (2019) Samsun Akdağ kayak merkezinin sürdürülebilirliğine ilişkin paydaş görüşlerini ele almıştır. Araştırma kapsamında yedi A grubu seyahat acentası yetkilisi ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilere bağlı olarak donanım imkânları, kayak ekipmanları, yiyecek-içecek-konaklama ve diğer olmak üzere dört ana tema ve alt temalar belirlenmiştir. Demirel ve Kırıcı Tekeli (2020) Ordu-Çambaşı kayak merkezinin gelişimine ilişkin paydaşların görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırmada nitel bir yöntem benimsenmiş ve telefon aracılığıyla dokuz paydaş ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ekonomik gelişim, sosyo-kültürel gelişim ve çevresel gelişim olmak üzere üç ana tema ve alt temalar ortaya konmuştur. Bu araştırmada ise Yalnızçam Uğurludağ Kış Sporları Turizm Merkezinin potansiyeli ve bölge ekonomisine etkisine yönelik paydaş görüşlerini değerlendirmek amaçlanmıştır.

3. Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, görüşme tekniğinden faydalanılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Ardahan ili, dağlık alanları, iklim şartları ve kar kalitesi ile kış ve spor turizmine oldukça elverişli olup, devlet desteği ile turizm merkezi haline getirilmeye çalışılmaktadır. Ancak kırsal ve zorlu bir alanda konumlanmış olması gibi birçok sebeple yatırım oranı beklenen seviyeyi yakalayamamış ya da düşük kalmıştır. Bu durumdan mütevellit kış turizmi faaliyetleri bölge ekonomisine beklenen katkıyı sağlayamamıştır. Son yıllarda yapılan yatırımlar arttırılmaya çalışılsa da Ardahan Yalnızçam Uğurludağ kış sporları turizm merkezinin henüz emekleme aşamasında bir destinasyon olduğu söylenebilir. Bu araştırmada ise kış sporları turizm merkezinin mevcut durumunu ve sahip olduğu potansiyeli değerlendirmek ve bölge ekonomisine katkı derecesini tespit edebilmek adına destinasyon paydaşları ile görüşülerek, destinasyonun yaşam eğrisini sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için faydalı olabilecek çıkarımlarda bulunmak amaçlanmıştır.

3.2. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada derinlemesine görüşme tekniklerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniği (Yıldırım ve Şimşek, 2016:132) benimsenmiştir. Literatür taraması sonucu, görüşme soruları oluşturulurken Tuncer ve Fırat'ın (2017) çalışmasından faydalanılarak, sorular araştırma alanına uygun hale getirilmiştir. Nitel araştırma konusunda deneyimli iki akademisyen ile yapılan görüşmelerde bir sorunun benzerlik ifade ettiği için çıkarılmasına ve kalan altı soru içerisinden üçünün revize edilmesine karar verilmiştir. Bununla birlikte, bölgenin kış turizmi potansiyeli ve bu potansiyelin geliştirilebilmesine ilişkin üç soru eklenmiştir. Toplam dokuz sorudan oluşan bir görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşmelerde kişilerin kendilerini açık bir şekilde ifade etmelerine izin verilerek, söylemek ya da eklemek istedikleri tüm hususlar dinlenmiştir.

Tablo 1. Paydaşlara Yöneltilen Görüşme Soruları

1	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin mevcut durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?
2	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin cazip bir turizm merkezi haline gelmesi için kurum olarak ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
3	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'yi cazip bir turizm merkezi haline getirmek için bireysel olarak maddi ve manevi imkânlarınız olsaydı, gerçekleştirmek istediğiniz fikir veya projeleriniz varsa bahseder misiniz?
4	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin sahip olduğu turizm potansiyelinin bölge ekonomisine etkisinin olduğunu ya da olacağını düşünüyor musunuz?
5	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin cazip bir turizm merkezi haline gelmesi için özel sektör tarafından yapılacak çalışmalar olması halinde bölge ekonomisi bu durumdan nasıl etkilenir?
6	Siz bir kurum temsilcisi olarak bölgenin gelişimi için devletten ne gibi taleplerde bulundunuz?
7	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'de kış turizminin geleceğini nasıl görüyorsunuz?
8	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'de kış turizminin gelişmesi için neler önerirsiniz?
9	Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'de kış turizmini destekleyici hangi turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceğini düşünüyorsunuz?

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ardahan ilindeki tüzel ve gerçek kişiler oluşturmakta olup, örneklemi Ardahan'da bulunan kamu ve özel sektör turizm paydaşları olarak belirlenmiştir. Örneklem belirlenirken temsil niteliğinden ziyade örneklemin araştırma konusu ile ilişkisine dikkat edilerek, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme seçilmiştir. Bu sayede araştırma konusuna taraf olabilecek bireylerin çeşitliliği maksimum derecede yansıtılmıştır. Ayrıca araştırmada, örnekleme dâhil edilen tüm kurumların Ardahan ili turizmine yön vermede aktif rol oynayan paydaşlardan seçilmesine özen gösterilmiştir.

Kamu sektörü paydaşı olarak Ardahan İl Kültür ve Turizm Müdürü, Ardahan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Spor Şube Müdürü, Ardahan İl Özel İdaresi Şehir Planlayıcısı, Ardahan Sanayi ve Ticaret Odası Müdürü, Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA) Müdürü, Yalnızçam Kayak Tesisleri İl Özel İdaresine ait Yalnızçam Otel Müdürü, Gençlik ve Spor Konfederasyonu Özel Kalem Müdürü ile Ardahan Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu Dr. Öğretim Üyelerine ulaşılabilmektedir. Özel sektör paydaşları ise Kafkas Arı Otel Müdürü ve Lazona Travel 75 Seyahat Acentası Müdürüdür.

Ardahan ilinde üçü Posof ilçesinde ve beşi merkezde olmak üzere toplam sekiz tane turizm işletme belgeli otel (Tablo 2) yer almaktadır. Merkezde bulunan tesisler içerisinden, görüşmeyi kabul eden tek işletme, Kafkas Arı Otel olmuştur. Bununla birlikte, Ardahan ilinde TÜRSAB'a üye dört seyahat acentası (Lazona Travel 75, Çobanoğlu Turizm, Daghdash Turizm, Sınır Turizm) bulunmaktadır. Acentaların tamamı A grubu olup, il merkezindedir (TÜRSAB, Üye Acentalar, 2019). Ancak görüşmeyi yalnızca Lazona Travel 75 kabul etmiştir. Bu sebeple özel sektör paydaşları katılımının, kamu sektörüne nazaran daha düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Ardahan İlinde Bulunan Turizm İşletme Belgeli Tesislere İlişkin Bilgiler

Oteller	Konumları	Yıldız Sayıları
Savahil Otel	Merkez	1 yıldız
Ardahan Çağrı Otel	Merkez	2 yıldız
Ardahan İpekyolu Otel	Merkez	3 yıldız
Ardahan Kuzey Yıldızı	Merkez	3 yıldız
Kafkas Arı Otel	Merkez	3 yıldız
Kılas 1 Oteli	Posof	1 yıldız
Ateş Otel	Posof	2 yıldız
İlgar Otel	Posof	2 yıldız

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Turizm Tesisleri, Turizm İşletme Belgeli Tesisler, 2019.

Araştırma kapsamında toplam 11 kamu ve özel sektör paydaşı ile yüz yüze görüşülmüştür. Görüşmeler 15-18 Ocak 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 17 Ocak'ta dört görüşme, 15 ve 16 Ocak'ta üçer görüşme, 18 Ocak'ta ise bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan tüm görüşmelerde şahıslara araştırma konusuna dair bilgi verildikten sonra randevu alınmıştır. Araştırmada görüşmeci olarak ikinci yazar görev almıştır. Görüşmeler ortalama 20-25 dakika arası sürmüştür. Katılımcılardan gerekli izin alındıktan sonra sekiz görüşmede ses kaydı alınmış, ses kaydı alınmasını istemeyen bir kurumda görüşmeci tarafından elle not tutulmuştur. Bununla birlikte bir görüşme telefonla gerçekleştirilmiş, bir kurum temsilcisi e-posta ile cevap vermiştir.

3.4. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmanın geçerliliği için Lincoln ve Guba'nın (1985), güvenilirliği için LeCompe ve Goetz'in (1982) önerdiği stratejiler dikkate alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016:273-275, 279, 282). İç geçerliliği sağlamak için çeşitleme yöntemi kullanılarak, farklı niteliklere sahip katılımcılar araştırmaya dâhil edilmiştir. Dış geçerlilik için hem genele hem de özele ait bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. İç güvenilirliği sağlamak için veriler, doğrudan alıntılara yer verilerek sunulmuştur. Bulgular birden fazla araştırmacı tarafından karşılaştırmalı olarak incelenmiş, açık ya da anlaşılır olmayan ifadelerden arındırılmıştır. Dış güvenilirliği sağlamak amacıyla tüm katılımcılar ve görüşmelerin yapıldığı ortam açık bir şekilde tanımlanarak, görüşmelerin yapılışı ve verilerin kaydedilme biçimi ayrıntılı bir biçimde sunulmuştur.

4. Bulgular

Bulgular değerlendirilirken, kolaylık sağlanması açısından görüşmeci isimleri yerine kodlamaya gidilmiştir. Katılımcılara verilen kodlar, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi demografik bilgileri tabloda sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Düzeyi	Çalışma Süresi
K1	Erkek	46	Lisans	18 Yıl
K2	Erkek	60	Lisans	40 Yıl
K3	Erkek	41	Lisans	22 Yıl
K4	Erkek	35	Lisans	8 Yıl
K5	Erkek	40	Lisans	14 Yıl
K6	Erkek	35	Lisans	7 Yıl
K7	Erkek	35	Lisans	7 yıl
K8	Erkek	37	Lisans	13 yıl
K9	Erkek	55	Yüksekokul	7 Yıl
K10	Erkek	58	Yüksekokul	34 yıl
K11	Erkek	22	Lisans	5 Yıl

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde, tamamının erkek olduğu, en genç katılımcının 22 yaşında, en yaşlı katılımcının 60 yaşında olduğu görülmektedir. Dört katılımcının yaşları 35-37 aralığında iken, 40-46 yaşları arasında üç katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların tamamı dört yıllık üniversite eğitimi almış kişiler olup, büyük çoğunluğu lisans mezunu iken, iki katılımcı yüksekokul mezunudur. Katılımcıların sektörde çalışma süreleri çeşitlilik göstermektedir. En az çalışma süresine sahip katılımcı aynı zamanda en genç katılımcı, sektör tecrübesi en fazla olan katılımcı ise en yaşlı katılımcıdır. Çalışma süreleri 5 yıl ile 8 yıl arasında değişen beş katılımcı bulunmaktadır. 13-18 yıldır çalışan üç katılımcı mevcutken, 22 yıl ve üstü çalışma süresine sahip katılımcı sayısı üçtür.

Yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen verilerin analizinde önce genelden özele inilmesi, ardından özelden genele gidilerek genel çıkarımlar yapılması planlanmıştır. Bu sayede hem özele hem genele dair bilgilere ulaşılmıştır. Analiz sonuçları yorumlanırken, şahısların doğrudan söylemlerine de yer verilmiştir.

Tüm katılımcıların her bir soruya verdiği yanıtlar incelenerek, anahtar kelimeler oluşturulmuş ve kodlanmıştır. Bu anahtar kelimelerden olumlu olanlara (+), olumsuz olanlara (-) işareti konularak ayrıştırılmış ve en çok tekrarlananlar tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcı Cevapları Doğrultusunda Oluşturulan Anahtar Kelimeler

Soru No	Anahtar Kelimeler/İfadeler	Katılımcı Kodları	En çok tekrarlanan anahtar kelimeler/ ifadeler
a	- Yeni Tesisleşme	K1, K3, K4, K5, K7	
b	- Sadece Yerel Halka Hitap Etme	K1, K3, K5	
c	- Tanıtım ve Pazarlama İhtiyacı	K2, K3, K8	1a (5)
d	- Kaynak Sıkıntısı	K2	1b (3)
e	- Ulaşım Zorluğu	K3	1c (3)
f	- Personel Sıkıntısı	K10	
g	+ Kar Kalitesi	K2, K7	1g (2)
h	+ Yeni Yatırımların Yapılıyor Olması	K6, K8	1h (2)
ı	+ Kış Turizm Koridorunda Yer Alması	K8	
j	+ Keşfedilmemiş Olması	K3	
a	+ Konaklama Tesis Yapımı	K1, K8	
b	+ Akademik Destek	K1, K3	
c	+ Günübirlik Tesis Yapımı	K3	

	d	+	Reklam Faaliyetleri	K3, K10	
2	e	+	Altyapı Çalışmaları	K4, K8	2l (3)
	f	+	Diğer Paydaşlar İle İletişim	K4	2a (2)
	g	+	Özel Teşvik Girişimleri	K5	2b (2)
	h	+	Kayak Eğitimi, Kurslar	K6	2d (2)
	ı	+	Yatırımları Arttırma	K7	2e (2)
	j	+	Kayak Kapasitesini Arttırma	K7	
	k	+	Finansman Desteği	K8	
	l	+	Tanıtım Faaliyetleri	K8, K9, K11	
	m	+	Sosyo-kültürel Etkinlikler	K11	
	a	+	Ulaşımı Kolaylaştırma	K1, K9	
	b	+	Konaklama İmkânını Arttırma	K1, K6, K7, K8	
	c	+	Eğlence Faaliyetlerini Çeşitlendirme	K1, K3, K5	
	d	+	Tanıtım Faaliyetleri	K2, K8	
	e	+	Spor Kompleksi Yatırımı	K3	
	f	+	Kayak Sevgisini Aşılacak Faaliyetler	K4	3b (4)
3	g	+	Rakiplerin Hizmet Kalitesini Yakalamak	K4	3c (3)
	h	+	Kayak Eğitim Merkezi Kurma	K6	3a (2)
	ı	+	Çeşitli Eğitim Merkezleri Kurma	K11	3d (2)
	j	+	Altyapı Kapasitesini Genişletme	K7	
	k	+	Turizmi 12 Aya Yayma	K7	
	l	+	Günübirlik Tesis Yatırımı	K8	
	m	+	Turizm Çeşitliliğini Arttırma	K8	
	a	-	Şu Anda Değil	K1, K5	
	b	+	İleride Yerel Bazda Spor Aktiviteleri Artarsa	K1	
	c	+	Yöresel Yemek Tanıtımı Yapıldıkça	K2, K10	
	d	+	Eğlence Tesisleri Artarsa	K3	4a (2)
4	e	+	Yeni Tesisler Yapılırsa	K5	
	f	+	İstihdam Artarsa	K7	4c (2)
	g	+	Otellerin Çalışma Kapasiteleri Artarsa	K7	4h (2)
	h	+	Tercih Oranı Artarsa	K8, K10	
	ı	+	Altyapı Faaliyetleri Artarsa	K8	
	a	-	Sadece özel sektör yatırımları yeterli değildir.	K1	
	b	+	Turizm çeşitlenir.	K2	
	c	+	Kayak merkezi eksikleri tamamlanır.	K3, K5	
	d	+	Hizmet kalitesi artar.	K4	
5	e	+	Kayak sporu gelişir.	K6	5c (2)
	f	+	Yöresel gıda tüketimi artar.	K7	5g (2)
	g	+	Turist gelişi artar.	K8, K9	
	h	+	Yöresel ürün satışı artar.	K9	
	ı	+	Konaklama olanakları artar.	K10	
	a	-	Herhangi bir talepte bulunulmamıştır.	K3, K6, K10	
	b	+	Yerel Yönetim Kaynağı	K1	
	c	+	Yerel Yönetim Desteği	K1	
	d	+	Proje Desteği	K2	
	e	+	Kongre Organizasyonu Desteği	K2	6a (3)
6	f	+	Ulaşım Altyapısının Tamamlanması	K4, K11	
	g	+	Restorasyon Yapılması	K7	6f (2)
	h	+	Yatırımların Arttırılması	K8	6ı (2)
	ı	+	Tanıtım Çalışmaları	K8, K9	
	j	+	Doğalgaz, Su, Elektrik ve SGK İndirimi	K11	
	k	+	Ekonomik Teşvik Paketi	K11	
	a	-	Olumsuz	K10	
	b	+	Rakipleri İle Yarışabilecek	K5	

7	c	+	Yeni Projeler ve Kayak Alanları İle Gelişen	K6	7a, 7b, 7c, 7d, 7e (1)
	d	+	Tercih Edilecek Bir Turizm Noktası	K8	
	e	+	Daha İleride	K9	
8	a	+	Ulaşım İmkânları Geliştirilmeli	K1	
	b	+	Tanıtım Faaliyetlerinin Arttırılması	K2, K9, K10, K11	
	c	+	Paydaş Desteği	K2	
	d	+	Yatırımların Artması	K3	8b (4)
	e	+	Kalifiye Personel İstihdamı	K3	8f (2)
	f	+	Halkta Turizm Farkındalığı Oluşturulması	K4, K8	
	g	+	Altyapının Geliştirilmesi	K8	
	h	+	Doğu Ekspresine Dâhil Edilmeli	K10	
9	a	+	Kayak	K1, K2	
	b	+	Buz Hokeyi	K2	9c (5)
	c	+	Yayla Turizmi	K3, K4, K6, K7, K8	9d (3)
	d	+	Kültür Turizmi	K4, K6, K8	9e (3)
	e	+	Doğa Turizmi (Ekoturizm)	K4, K7, K11	9h (3)
	f	+	Av Turizmi	K5, K7	9f (2)
	g	+	Yürüyüş (Trekking)	K7	9ı (2)
	h	+	Çıldır Gölü Festival (Etkinlik Turizmi)	K7, K9, K10	
	i	+	Kamp Turizmi	K8, K11	

Katılımcıların ilk soru olan Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin mevcut durumu hakkındaki düşüncelerine ilişkin on anahtar ifade ortaya konmuştur. Bu ifadelerden altısı olumsuz iken, dördü olumludur. En sık tekrarlanan ifade ise bölgedeki tesislerin yeni kurulması sebebiyle yeni tesisleşme olmuştur. Bunu iki diğer olumsuz görüş takip etmiştir. Kayak merkezinin hem yurt içi diğer bölgelerden yerli turist hem de yabancı turist çekmekte zorlandığı, genellikle yerel halka hitap ettiği görüşü belirtilmiştir. Bununla bağlantılı olarak bölgenin tanıtım ve pazarlamaya ihtiyacının olduğu da eklenmiştir. Bu soruda olumlu olarak değerlendirilebilecek görüşler ise bölgenin kar kalitesi ve yatırımların devamlılığı şeklindeki görüşlerdir. Soruya ilişkin K4 Yalnızçam kayak merkezinin emekleme aşamasında olduğunu belirtmiştir. K3 ise görüşlerini şu cümleler ile dile getirmiştir. "Kış sezonlarında %30 doluluk oranı bulunmaktadır. 15 tane otel çalışanı, 10 mekanik tesis çalışanı olmak üzere kayak merkezinde toplam 25 personel çalışmaktadır... İşletmemizde yöresel kahvaltı, öğle, akşam yemeği ve İtalyan yemekleri bulunmaktadır. İtalyan yemeklerini Rus ve Gürcüler tercih etmektedir... Ulaşım zorluğu var, bu yüzden Ardahan'da havalimanı olması gereklidir."

K10'nun soruya ilişkin düşünceleri "Şu anki mevcut durumu, potansiyeli güzel ama işleyişi zayıf. Normal kayakçılar gelmek istiyor ama imkânlar el vermiyor çünkü kalifiye personel yok. Ondan sonra kamu kurumu olduğu için alkollü içeceklerde kısıtlama oluyor ve bundan dolayı gelemiyorlar." şeklinde olmuştur.

İkinci soru olan "Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin cazip bir turizm merkezi haline gelmesi için kurum olarak ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?" sorusuna katılımcıların tamamı olumlu yanıtlar vermiştir. Yanıtlar doğrultusunda toplam 13 adet anahtar kelime/ifade tespit edilmiştir. Bunlar içerisinde en sık tekrarlanan, K8, K9 ve K11 tarafından dile getirilen tanıtım faaliyetlerine yönelik girişimler olmuştur. K8, turizm fuarlarında kayak merkezinin tanıtımını yaptıklarını, ayrıca medya organları ile birlikte çalıştıklarını ifade etmiştir. K9, otele gelen turları kayak merkezine yönlendirdiklerini ve buradan sıklıkla bahsettiklerini belirtmiştir. Ayrıca katılımcılar içerisinde K4 ve K8

altyapı çalışmaları, K1 ve K8 konaklama tesisi yapımı ile destek olduklarını dile getirmiştir. Buradan çıkarımla K8'in yatırıma yönelik çalışmalar yaptığı söylenebilir. K3 ve K10 reklam faaliyetlerinde bulduklarını, K1 ve K3 akademik destek sağladıklarını ifade etmiştir.

İkinci soruya verilen yanıtlar içerisinde sosyal anlamda en ilgi çekici olanı K6'nın kurum olarak sömestr tatilinde kayak bilmeyen tüm öğrencilere verdiği ücretsiz kayak eğitimleridir. K1 ise Ardahan Üniversitesi Beden Eğitimi Yüksekokulu'nun derslerini ve çalışmalarını kayak merkezinde yürüttüğünü, ayrıca bölgede yer alan üniversite arazisine bir konaklama tesisi yapılarak eğitim amaçlı kullanılabileceğini ifade etmiştir. Bu gelişmeler KTKGB'de eğitsel anlamda birtakım faaliyetler yürütüldüğünü ve yürütüleceğini göstermesi açısından oldukça önemli olup, eğitimle desteklenen girişimlerin daha başarılı olacağı aşikârdır.

Katılımcılara kayak merkezini cazip bir turizm merkezi haline getirmek için bireysel olarak maddi ve manevi imkânları olması halinde, gerçekleştirmek istediği herhangi bir fikir ya da projesi olup olmadığı sorulmuş ve en sık tekrarlanan ifade konaklama imkânını arttırma yönünde olmuştur. Bunu eğlence faaliyetlerini çeşitlendirme seçeneği izlemiştir. Bunların dışında katılımcılar ulaşımı kolaylaştırabileceklerini ve tanıtım faaliyetlerini arttıracaklarını ifade etmişlerdir. Bu durum gelişim aşamasında olan bir destinasyon için oldukça makul fikirlerdir. Konuyla ilişkili olarak K1 ve K4, bahsi geçen nitelikler olmadığı için turistik talebin çevredeki güçlü rakiplere kaydığını dile getirmiştir. Bu sebeple destinasyon rekabetçiliği açısından bölgenin Erzurum ve Kars seviyesine taşınması gerektiği ifade edilmiştir.

Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin sahip olduğu turizm potansiyelinin bölge ekonomisine etkisinin olduğunu ya da olacağını düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda, katılımcıların ikisi (K1, K5) dışında tamamı olumlu görüş bildirmiştir. Ancak olumlu görüş bildirenler, birtakım değişiklikler olması durumunda bölge ekonomisine etkisi olacağını dile getirmişlerdir. K2 ve K10, yöresel yemek tanıtımı yapılması halinde bölge ekonomisinin gelişeceğini ifade ederken, K8 ve K10, bölgenin tercih edilme oranı artarsa bölge ekonomisinin olumlu etkileneceğini ifade etmiştir. K10'nun konuya ilişkin düşünceleri şu şekildedir: "Tabi ki dediğim gibi, var olanın hareketlenmesi lazım ki gelen turist Ardahan'ın kazından, kaşarından yararlansın. Şu an oranın potansiyelini sağlamadıkları için turiste fazla talepte bulunmuyor ve biz de bu durumda bir şey yapamıyoruz."

K7 ise istihdamın artması durumunu şu sözlerle ifade etmiştir: "Kayak merkezindeki bir faaliyetin Ardahan için katkısı olacağını düşünüyorum. İstihdam yaratacaktır, kayak merkezinde insanlar çalışacaktır. Esnaflara da büyük katkı sağlayacaktır..."

Beşinci "Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'nin cazip bir turizm merkezi haline gelmesi için özel sektör tarafından yapılacak çalışmalar olması halinde bölge ekonomisi bu durumdan nasıl etkilenir?" sorusuna bir katılımcı (K1) olumsuz cevap vererek sadece özel sektör yatırımının yeterli olmayacağını şu sözlerle ifade etmiştir. "Özel sektör yatırımı tek başına yeterli değil, talep olması lazım. Talebin olması için de yerel halk dışında uzak yerlerden insanların gelmesi lazım. O da ulaşımından dolayı zor..."

Bilindiği üzere genellikle turizm altyapısı devlet eliyle, üstyapısı özel sektör yatırımları ile gelişmektedir. K1, ulaşım altyapısının yetersizliği sebebiyle, özel sektör yatırımının tek başına yeterli olmayacağını dile getirmiştir. Devlet, Ardahan Yalnızçam Uğurludağ bölgesinde yol, elektrik, su, kanalizasyon gibi birçok altyapı hizmeti sağlamış ancak

özellikle ulaşım altyapısının yetersiz olduğu paydaşlar tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Bununla birlikte soruya ilişkin en sık tekrarlanan yanıtlar olumlu niteliğe sahiptir. Bölgede özel sektör çalışmaları olması halinde kayak merkezinin var olan eksiklerinin tamamlanacağı ve gelen ziyaretçi sayısının ya da turist sayısının artacağı bildirilmiştir. Katılımcıların da belirttiği gibi bölgede özel sektör tarafından yapılacak çalışmaların artması, özellikle tesisleşme anlamında büyük eksikliği olan destinasyonun bu ihtiyacının giderilmesini sağlayacak ve yatak kapasitesinin artırılması ile birlikte yapılan tanıtım faaliyetleri ile gelen ziyaretçi sayısı artacaktır. Konuya ilişkin K10'un yorumu şu şekildedir: "Kesinlikle etkiler. Şu anda Ardahan'da otel yok. O yüzden gelen turistler Kars'ta konaklayıp geri gidiyor. Oteller olması halinde kısa zamanda bütün halk yararlanacaktır."

K10 yanı sıra K7 ve K9, özel sektörün bölgeye ilişkin çalışmaları olması halinde yöresel gıda ve ürünlerin satışının artacağını şu şekilde dile getirmiştir:

K9, "...Yerel halkın halıları, Damal bebeği gibi ürünler halka gelir yaratacak, halk evleri kazanacak."

K7, "Hayvansal tüketim fazla olacak ve bölge kalkınacaktır. Yöresel gıda orada tüketilecektir..." Sonraki soru olan "Siz bir kurum temsilcisi olarak bölgenin gelişimi için devletten ne gibi taleplerde bulundunuz?" sorusuna K3, K6 ve K10 herhangi bir talepte bulunmadıklarını ifade ederken,

K4 ve K11 ulaşım altyapısının tamamlanmasına yönelik talepte bulduklarını, K8 ve K9 tanıtım çalışmaları için talepte bulduklarını ifade etmiştir. Önceki soruda K1'in de değindiği ulaşım sorunu, burada farklı paydaşlar tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca, K2 proje, kongre organizasyonu desteği, K7 restorasyon faaliyetleri, K11 doğalgaz, su, elektrik ve SGK indirimi talep ettiğini dile getirmiştir.

Yedinci "Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'de kış turizminin geleceğini nasıl görüyorsunuz?" sorusuna, katılımcılardan biri (K10) olumsuz cevap verirken, bunun dışında yalnızca dört katılımcı görüş bildirmiştir. K5, rakipleri ile yarışabilecek bir destinasyon görünürken, K6 yeni projeler ile gelişeceğini ifade etmiştir. K9, daha ileri gideceğini, K8 ise tercih edilecek bir turizm noktası olacağını dile getirmiştir.

Katılımcılara, KTKGB'de kış turizminin gelişmesi için herhangi bir önerileri olup olmadığı sorulduğunda, dört katılımcı tanıtım faaliyetlerinin artırılması gerektiğini, iki katılımcı ise halkta turizm farkındalığı oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Bunun dışında K10, Ardahan'ın ve KTKGB'nin Doğu Ekspresine dâhil edilmesini, K3 kalifiye personel istihdam edilmesini önermiştir. "Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB'de kış turizmini destekleyici hangi turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceğini düşünüyorsunuz?" sorusunu katılımcılar toplamda dokuz farklı turizm türü ile cevaplandırmıştır. Ancak K1 ve K2 kayak cevabını vermiştir. Kayak, kış turizminin en önemli unsuru sayılabilecek bir spor türü olduğu için, değerlendirme dışı bırakılması uygun bulunmuştur. Beş katılımcı (K3, K4, K6, K7, K8) ile en çok tekrarlanan cevap yayla turizmi olmuştur. Bunun yanı sıra kültür turizmi (K4, K6, K8) ve doğa turizmi (K4, K7, K11) en sık tekrar edilen destekleyici turizm türleridir. Özellikle Çıldır Gölü'nde gerçekleştirilen festivallere değinen katılımcı (K7, K9, K10) cevapları etkinlik turizmi kapsamında değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, katılımcılar tarafından birbiri ile bağlantılı olan av turizmi ve kamp turizmi de önerilmiştir. Ayrıca, iki turizm türü yalnızca iki katılımcı tarafından önerilmiştir. K2, buz hokeyi önerirken, K7 trekkingden bahsetmiştir. Bu

soruda K4, sınır kapılarının bölgeyi destekleyici unsurlar olduğuna değinmiştir. K5 ise Gürcistan'dan av turizmine yoğun ilgi olduğunu dile getirmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Ardahan Yalnızçam Uğurludağ bölgesi, 2002 yılında Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi (KTKGB) olarak tanımlanmıştır. Ardahan Yalnızçam Uğurludağ bölgesi, sahip olduğu doğal güzellik ve çekicilik sebebiyle hem KTKGB ilan edilen hem de turizm gelişim koridorunda yer bulan bakir bir destinasyondur. Tüm turizm gelişim stratejilerinde unutulmayan bu bölge, henüz beklenen ivmeyi yakalayamamış ve bölge ekonomisine beklenen katkıyı sağlayamamıştır. Bu sebeple bu araştırmada destinasyon paydaşları ile kış sporları turizm merkezinin mevcut durumu, sahip olduğu potansiyel ve bölge ekonomisine katkı derecesi derinlemesine görüşülmüştür.

Elde edilen bilgiler ve bulgular ışığında, Ardahan Yalnızçam Uğurludağ bölgesindeki yatırımların henüz tamamlanmadığı ve bu sebeple paydaşların birtakım sıkıntılar yaşadığı anlaşılmaktadır. Özellikle ulaşım dayalı altyapı yatırımlarının tamamlanması büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte konaklama, yiyecek-içecek, eğlence tesisleri ile birlikte günübirlik tesis yatırımlarının artması gerekmektedir. Çünkü bir ürünü turistik ürüne dönüştürebilmek için, o ürünün sahip olması gereken üç temel nitelik, çekicilik, ulaşılabilirlik ve tesisler olarak sıralanır. Bölge sahip olduğu sarp ve doğal güzellik, ayrıca el değmemiş dokusu ile özellikle adrenalin sporları açısından oldukça çekicidir. Ancak ulaşımın oldukça zor olması, tercih edilirliliğini olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple katılımcıların çoğu ulaşımına değinmiştir. Üçüncü önemli niteleyen ise tesislerdir. Turiste gerekli konaklama, yeme-içme ve eğlence imkânı sunulmadığı takdirde bölge, iki önemli niteleyene sahip olsa da başarılı bir turizm ürününe dönüşmesi oldukça zordur. Bu üç niteliğe sahip olmayan destinasyonlar için başarılı tanıtım faaliyetleri yürütülmesine rağmen, bölgenin istenilen ziyaretçi sayısına ulaşamaması önemi ölçüde bu sebeptendir. Bunu sağlayamayan kış destinasyonlarının çoğu günübirlik ziyaretçi potansiyeli yüksek kayak merkezleri haline gelmektedir.

Paydaşlar genel olarak, yapılan yatırımların artmasının turist potansiyelini de arttıracaklarını düşünmektedir. Özellikle şu an sadece yerel halka hitap ettiği düşünülen bölgeye yurt içinden ve dışından ziyaretçiler de gelebilecektir. Turist varışlarını arttırmanın önündeki en büyük ikinci engel ise tanıtım ve pazarlama eksikliği olarak görülmektedir. Bu konuda paydaşlar, tanıtım için kaynak ayrılması gerektiğinden, ilgili paydaşların bölgeye davet edilerek bölgenin tanıtılmasından, hatta özellikle acentaların bilgilendirilmesinden bahsetmiştir. Seyahat acentaları, keşfedilmemiş bir bölgenin adının duyurulmasında önemli bir role sahiptir. Bu sebeple destinasyonun tanıtımında öncü acentalar ile anlaşılması ve bölgeye tur düzenlemelerinin ya da bölgeyi tur güzergâhlarına dâhil etmelerinin sağlanması, bölgenin gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Son yıllarda Ankara ile Kars arasında sefer yapan Doğu Ekspresi, özellikle gençler arasında oldukça popüler hale gelmiş ve öncesinde sadece ulaşım amaçlı kullanılan tren ile seyahat, artık turistik bir faaliyet olarak görülmeye başlanmıştır. Bu sebeple, Doğu Ekspresi içine Ardahan'ın da dâhil edildiği bir projenin hayata geçirilmesi, bölgenin gelişimini olumlu bir şekilde etkileyecektir. Bu sayede seyahat acentalarının Ardahan'a olan ilgisi de artacaktır.

Araştırma sonucunda bölgenin altyapı kapasitesinin genişletilmesi gerektiğini düşünen katılımcılar olduğu görülmüştür. Ardahan Yalnızçam Uğurludağ KTKGB,

keşfedilmiş ve ilgi aşamasına geçmiş bir destinasyondur. Özellikle kamu sektörü paydaşları, bu tarz durumlarda bölgeyi sürdürülebilir kılmak adına bölgenin turizm gelişimini planlamakta ve kontrollü bir şekilde hareket etmektedir. Bu sebeple planlama süreci, bazı paydaşlara uzamış ya da gecikmiş gibi görünse de aslında sağlam adımlar atılması, destinasyonun geleceği açısından daha önemlidir.

Katılımcılar üstyapıya dair birtakım yatırımlar yapılması gerektiğine değinmiştir. Spor kompleksi ve çeşitli eğitim merkezleri kurulması, kayak sporunu sevdirecek birtakım faaliyetler gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Hatta bir katılımcı kurum olarak sömestr tatilinde kayak bilmeyen tüm öğrencilere verdikleri ücretsiz kayak eğitimlerinden bahsetmiştir. Tabi ki, kış sporlarını, özellikle kayak sporunu bilen turistlerin destinasyona ve bölge ekonomisine katkı sunması beklenir, ancak katılımcıların da üstünde sıklıkla durduğu gibi, sporu ya da kayak sporunu öğretecek ve sevdirecek bir düzen özellikle yerel halka büyük fayda sağlayacaktır. Çünkü bir bölgede sürdürülebilir gelişim sağlamanın en önemli sebeplerinden biri de yerel halkın refah seviyesinin yükseltilmesi, turistlerin faydalandığı hizmetten ya da güzelliklerden faydalanmasının sağlanmasıdır. Bu sebeple kurum tarafından yapılan çalışma, geleceğin yetişkinleri olacak çocukların sosyalleşmesine, özgüven kazanmasına ve gelecekte daha iyi işler başarabilecek bireylere dönüşmelerine katkı sunacaktır. Aksi takdirde yerel halkın kayak sporunu bilmediği ya da katılmadığı bir kış destinasyonunda, sayısız yabancı turist ağırlamanın halkı uzun vadede turizmin olumsuz etkilerine daha çok maruz bırakacağı söylenebilir.

Bölgedeki yatırımların zaman içerisinde artması, tesislerin çalışma kapasitesini arttıracaktır. Bu durum daha fazla istihdam olarak bölge ekonomisine yansıtacaktır. Ancak bazı katılımcıların değindiği önemli bir problem göze çarpmaktadır. İstihdam ihtiyacının artmasına bağlı olarak ortaya çıkacak kalifiye personel sıkıntısı söz konusudur. Bölgede, Ardahan Üniversitesi bünyesinde Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu bulunmaktadır. Ancak yüksekokul, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenci alımına başladığı için ilk mezunlarını 2018-2019 eğitim-öğretim yılında vermiştir. Bu sebeple bölgede turizm eğitimi almış nitelikli personel ihtiyacı, şu an var olsa da her geçen yıl verilen mezun sayısı ve artan eğitim kalitesi ile bölgenin ihtiyacını karşılayacağı aşıkârdır.

Katılımcılar, destinasyonun gelişimi için devletten ve özellikle yerel yönetimlerden destek belediklerini ifade etmişlerdir. Bu destek, birtakım indirimleri içeren teşvik paketleri, kongre organizasyonu, proje kabulü, restorasyon gibi çok çeşitli maddi desteklerdir. İstenen ya da beklenen tüm bu destekler, yalnızca kişileri ya da kurumları kalkındıracak, onlara fayda sağlayacak talepler olarak değerlendirilmemelidir. Tesislere yapılan birtakım indirimler, daha uygun fiyattan daha kaliteli hizmet sunulmasına ya da tesis büyümesine sebebiyet verecektir. Destinasyonda düzenlenecek kongreler ile yurt içi ve yurt dışından gelen bireyler kongreye katılım sağlayacak ve bölgeyi tanıma fırsatına sahip olacaktır. Bunun yanı sıra, kişi ya da kurumların sunduğu turizm gelişimini sağlayacak projelerin desteklenmesi hem birtakım faaliyetleri gündeme getirecek hem de yeni proje fikirlerini tetikleyerek gelişimi hızlandıracaktır. Ayrıca Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yer alan Kars, Ardahan ve Erzurum mimari açıdan oldukça otantik kabul edilmekte ve çeşitli projelerle (Gündoğdu ve Roos, 2009) sahip olduğu zenginlik belgelendirilmeye ve korunmaya çalışılmaktadır. Ardahan'da tarihi bir konağın kütüphaneye dönüştürülmesi ya da Ruslardan kalma bir köprünün restore edilmesi buna örnektir. Ancak katılımcılar tarafından restorasyona yönelik faaliyetlerin artırılması

gerektiği yönünde bir öneri getirilmiştir. Tarihi yapıların iyileştirilmesi ve yaşatılması amacıyla özellikle turistik amaçlı kullanımı, tüm dünyada yaygınlık kazanan bir uygulama olmakla birlikte Türkiye’de de sıklıkla olgun (matür) turizm destinasyonlarında görülmektedir. Ardahan’ın da sahip olduğu geleneksel mimari kaynakları koruyarak, bu yönde bir strateji izlemesi faydalı olacaktır. Bu stratejiyi izlerken halkın katılımı da oldukça önemlidir. Çünkü turistin sadece ziyareti sırasında göreceği bir eseri, yerel halk her gün görmektedir. Korumak istememesi ya da koruması gerektiğinin farkında olmaması, bu değerlerin tahribatı ile sonuçlanmaktadır. Bu sebeple halkta farkındalık yaratılması, bu değerlerin korunması halinde turizm sektörüne katkı sağlayacağı ve uzun vadede bölge ekonomisine olumlu etkisinin olacağı dikkatli ve süregelen bir şekilde izah edilmelidir. Bununla birlikte halkın koruması gereken değerlerin sadece mimari yapılar olmadığı, yöresel tüm ürünlerin, yiyeceklerin, el sanatları ürünlerinin de kültürün devamlılığını sağlayan önemli bileşenler olduğu ifade edilmelidir. Ardahan’ın kazı, kaşarı, balı, halısı, Damal bebeği gibi yöreye özgü değerlerinin hem Türkiye hem de dünya ülkeleri açısından bir zenginlik olduğunu hissettirmek önem taşımaktadır. Ayrıca beklenen turist artışı halinde bu yöresel ürünlerin bilinirliği ve dolayısıyla tüketimi artacak, bölge ekonomisi kazanacaktır.

Ardahan yalnızca kış turizmi potansiyeli yüksek bir destinasyon olmayıp, yazın üzerinde tekne ile dolaşılan, Akçakale adasında festivali düzenlenen, kışın atlı kızağa binilen ve sarı sazan avlanan Çıldır Gölü, Mozeret geçidindeki Aktaş Gölü, Kür Vadisi ve Şeytan Kalesi üçlüsü, yemyeşil yaylaları, Kafkas arısı ve Göle kaşarı gibi birçok önemli değere sahiptir. Bu değerler hem başlı başına birer çekicilik hem de kış turizmini destekleyici turistik ürün çeşitleridir. Bu çalışmada ise katılımcılar kış turizminin özellikle yayla, doğa, kültür, etkinlik, kamp ve av turizmi ile desteklenebileceğini ifade etmiştir. Turizmi 12 aya yayarak bölge ekonomisine sürdürülebilir bir katkı sunabilmek için katılımcıların da belirttiği gibi turistik ürün çeşitliliği artırılmalı ve kış turizminde rekabet avantajı yakalayabilmek için yakın rakiplerin stratejileri izlenmelidir.

Bu çalışmada Ardahan ili turizminde aktif rol oynayan kurum paydaşlarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Özellikle üst düzey yönetici sıfatı taşıyan bu paydaşlar seçilirken maksimum çeşitlilikte olmasına dikkat edilmiştir. Ancak çalışmaya gönüllü katkı sağlayan paydaşların önemli bir kısmı kamu sektörü temsilcileri olmuştur. Turizm üstyapısının genellikle özel sektör tarafından idare edildiği göz önünde bulundurulduğunda, gelecek çalışmalarda çeşitlilik korunarak özel sektör paydaşlarına da ulaşılması uygun olacaktır. Bununla birlikte destinasyon yönetiminin önemli bir parçası olduğu için turistler ile de derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilebilir. Hatta odak grup görüşmesi yoluyla bahsi geçen tüm paydaşlar bir araya getirilerek Ardahan ili kış turizmi açısından ortak akla dayalı stratejiler geliştirilebilir.

Kaynakça

- Akbudak, C. (2016). Ardahan İlindeki Kırsal Turizm Potansiyelinin Sayısallaştırılmış SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (Humanitas)*, 4(7), 1-30.
- Akkuş, G. (2019). Ilgaz Dağında Kış Turizm Talebi ve Gelişimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9(1), 1-27.
- Ardahan Belediyesi (2019). Ardahan Tarihi. Erişim adresi <http://www.ardahan.bel.tr/sayfa/28/ar-dahan-tarihi.html>

- Ardahan İli Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023 (2019). Erişim adresi <http://bolge13.ormansu.gov.tr/13bolge/Files/mevzuat/Ardahan.pdf>
- Ardahan Valiliği (2019). Erişim adresi <http://www.ardahan.gov.tr/ardahan-yalnizcam-kis-sporlari-turizm-merkezi>
- Arslan, E. ve Kendir, H. (2019). Kış Turizmi Potansiyeli Açısından Muş İli'nin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 167–173.
- Aydın, A. D. (2007). Sarıkamış'ın Kış Sporları Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(6), 203-209.
- Bagdalkhan, N. (2016). Doğrudan Yabancı Yatırımları Çekme Açısından Kazakistan'ın Kış Turizm Potansiyeli. Antalya, Türkiye: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Boyraz, Z. ve Özdemir, M. (2011). Gelişmekte Olan Bir Kış Turizm Merkezi (Elazığ) Hazar Baba. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10(13), 253-272.
- Brouder P. ve Lundmark, L. (2011). Climate Change in Northern Sweden: Intra-Regional Perceptions of Vulnerability among Winter-Oriented Tourism Businesses. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(8), 919-933.
- Demirel, N. ve Kırıcı Tekeli, E. (2020). Ordu-Çambaşı Kayak Merkezinin Gelişimine İlişkin Paydaşların Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 331-348.
- Demirhan, G. (1992). Dağcılıkta Spor-Turizm-Çevre İlişkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 25-29.
- Demiroğlu, O. C. (2013). İklim Değişikliğinin Kış Turizmine Etkisi. İstanbul, Türkiye: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dincă, A. I., Surugiu, C., Surugiu, M. ve Frenț, C. (2014). Stakeholder Perspectives on Climate Change Effects on Tourism Activities in the Northern Romanian Carpathians: Vatra Dornei Resort Case Study. *Journal of Studies and Research in Human Geography*, 8(1), 27–41.
- Doğanay, H. ve Zaman, S. (2011). Antalya'da Az Tanınan Bir Kış Turizm Merkezi: Saklıkent. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 7(8), 149-162.
- Doğaner, S. (1997). Türkiye'nin Dağlık Alanlarında Kış Turizmini Etkileyen Coğrafi Etmenler. *Coğrafya Dergisi*, 5(5), 23-54.
- Eşitti, B. (2018). Sürdürülebilir Kış Sporları Turizmi: Sarıkamış'ın Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 205-220.
- Ginkel, K. C. H., Botzen, W. J. W., Haasnoot, M., Bachner, G., Steinger, K. W., Hinkel, J., Watkiss, P., Boere, E., Jeuken, A., Murieta, E. S. ve Bosello, F. (2020). Climate Change Induced Socio- Economic Tipping Points: Review and Stakeholder Consultation for Policy Relevant Research. *Environmental Research Letters*, 15, 023001, 1-16.

- Gül, A., Keleş, E., Uzun Ö. F. ve Türker, H. B. (2016). Davraz Kayak Merkezi'nin Isparta Kentine Çok Yönlü Etkileri. International Winter Cities Symposium, 1216-1231, Erzurum.
- Gündoğdu, H. ve Roos, A. (2009). Kuzeydoğu Anadolu'da Mimari. İstanbul: Milli Reasürans T. A. Ş.
- Hanson, C. E., Palutikof, J. P., Dlugolecki, A. ve Giannakopoulos C. (2006). Bridging the Gap between Science and the Stakeholder: The Case of Climate Change Research. Climate Research, 31, 121-133.
- Hopkins, D. (2014). The Sustainability of Climate Change Adaptation Strategies in New Zealand's Ski Industry: A Range of Stakeholder Perceptions. Journal of Sustainable Tourism, 22(1), 107-126.
- İlkin, A. ve Dinçer, M. Z. (1991). Turizm Kesiminin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi, Ekonomik ve Sosyal Sorunlar-Çözüm Önerileri Dizisi (2) (Rapor No: 217). Ankara: TOBB Yayını.
- İncekara, A. (1998). Doğu Anadolu'da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Kadioğlu, Y. (2017). Samsun'da Yöresel Öneme Sahip Bir Kış Turizm Merkezi: Akdağ (Ladik). Doğu Coğrafya Dergisi, 22(38), 161-172.
- Karaman, A. ve Gül, M. (2016). Alternatif Turizm Kapsamında Kahramanmaraş İli Yedikuyular Bölgesi Dağ ve Kış Sporları Turizmi İçin Öneriler. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(2), 583-599.
- Korgavuş, B. (2017). Erzurum Palandöken'in Kış Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. ATA Planlama ve Tasarım Dergisi, 1(1), 13-23.
- Kurt, A., Yaşar, Z. ve Arslantürk, Y. (2019). Akdağ Kayak Merkezi'nin Arz Yönlü Paydaş Değerlendirmesi: Ne Kadar Sürdürülebilir?, International Winter Cities Symposium, 65-72, Erzurum.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023, Eylem Planı 2007-2013, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları-3085. Erişim adresi <http://www.kultur.gov.tr/Ek-lenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019). KTKGB/TM Listesi. Erişim adresi <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9669/ktkgb-ve-turizm-merkezleri.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019). KTKGB ve Turizm Merkezleri. Erişim adresi <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9669/ktkgb-ve-turizm-merkezleri.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2017). Mevcut Kış Sporları Turizm Merkezleri. Erişim adresi <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10176/mevcut-kis-sporlari-turizm-merkezleri.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019). Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Turizm Tesisleri, Turizm İşletme Belgeli Tesisler. Erişim adresi <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9579/turizm-te-sisleri.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019). Kış Sporları Turizm Merkezlerine İlişkin Genel Bilgiler. Erişim adresi <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10177/kis-sporlari-turizm->

merkezlerine-iliskin-ge-nel-bilgiler.html

- Morrison, C. ve Pickering, C. M. (2013). Perceptions of Climate Change Impacts, Adaptation and Limits to Adaption in the Australian Alps: The Ski-Tourism Industry and Key Stakeholders. *Journal of Sustainable Tourism*, 21(2), 173-191.
- Mursalow, M. (2009). Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan'ın Guba-Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli. İzmir: Türkiye: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- NTV Haber (2019). Doğu'nun Parlayan Yıldızı: Ardahan Yalnızçam Kayak Merkezi. Erişim adresi https://www.ntv.com.tr/galeri/seyahat/dogunun-parlayan-yildizi-ardahan-yalnizcam-ka-yak-merkezi,l14t_9q-akyDBY1EGoK12g/1TwuzCL1E0Kfm4GwJMDimA
- Özçoban, E. (2019). Türkiye'de Kış Turizmi ve Erciyes Kayak Merkezi Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(3), 1606-1625.
- Saarinen, J. ve Tervo, K. (2010). Sustainability and Emerging Awareness to Changing Climate: Tourism Industry's Knowledge and Perceptions of the Future of Nature-Based Winter Tourism in Finland. C. M. Hall ve J. Saarinen (Ed.), *Tourism and Change in the Polar Regions: Climate, Environment and Experiences* (ss. 147-164). London: Routledge.
- Serhat Kalkınma Ajansı Ardahan Yatırım Destek Ofisi (2013). Ardahan'ın Sosyo-Ekonomik Durumu ve Uygun Yatırım Alanları. ISBN 978-605-63661-4-7.
- Tervo-Kankare, K. (2011). The Consideration of Climate Change at the Tourism Destination Level in Finland: Coordinated Collaboration or Talk about Weather?. *Tourism Planning & Development*, 8(4), 399-414.
- Trawöger, L. (2014). Convinced, Ambivalent or Annoyed: Tyrolean Ski Tourism Stakeholders and Their Perceptions of Climate Change. *Tourism Management*, 40, 338-351.
- Tuncer, M. ve Fırat, E. (2017). Tuz Gölü'nün Turizm Potansiyeli ve Bölge Ekonomisine Etkisine Yönelik Nitel Bir Araştırma: Şereflikoçhisar Uygulaması. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3) 63-72.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2018). Temel İstatistikler, Nüfus ve Demografi, Nüfus İstatistikleri, İllerin Aldığı, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, Genel Nüfus Sayımları-ADNKS. Erişim adresi <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) (2019). Üye Acentalar. Erişim adresi <https://www.tursab.org.tr/uye-acentalar>
- Wolfsegger, C., Gössling, S. ve Scott, D. (2008). Climate Change Risk Appraisal in the Austrian Ski Industry. *Tourism Review International*, 12(1), 13-23.
- Ülker, İ. (1992). Dağ Turizmi: Planlama Yöntemleri, Yüksek Dağlarımız, Kayak Merkezleri. Ankara: Turizm Bakanlığı.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Genişletilmiş 10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EVALUATION OF STAKEHOLDER OPINIONS ON THE POTENTIAL AND EFFECT OF REGIONAL ECONOMY OF YALNIZÇAM UĞURLUDAĞ WINTER SPORTS TOURISM CENTER

Extended Abstract**Aim:**

In this study, it is aimed to evaluate the current status and potential of Ardahan Yalnızçam Uğurludağ winter sports tourism center. In order to determine the degree of contribution of the tourism center to the regional economy, the destination stakeholders were interviewed. In this way, it is aimed to make inferences that may be beneficial for the destination to continue its life curve in a healthy way.

Method(s):

In the research, standardized open-ended interview technique, one of the in-depth interview techniques, was adopted. An interview form consisting of nine questions was created. In the research, care was taken to select all the institutions included in the sample from the stakeholders who play an active role in directing the tourism of Ardahan province. Within the scope of the research, 11 public and private sector stakeholders were interviewed face to face. The interviews were held between 15-18 January 2019. The second author took part in the research as the interviewer. The interviews took an average of 20-25 minutes.

Keywords were created and coded by examining the responses of all participants to each question. The positive (+) and negative (-) signs were separated from these keywords and the most repeated ones were identified.

Findings:

All of the participants are male and the youngest participant is 22 years old and the oldest participant is 60 years old. While the ages of four participants were between 35-37, there were three participants between the ages of 40-46. While the majority of the participants are graduates of university, two participants are graduates of college. The working time of the participants varies in the sector. The participant with the minimum working time is also the youngest participant and the participant with the most industry experience is the oldest participant. There are five participants whose working time varies from 5 years to 8 years. While there are three participants working for 13-18 years, the number of participants with a working period of 22 years and above is three.

Conclusion:

In the light of the information and findings obtained, it is understood that the investments in Ardahan Yalnızçam Uğurludağ region have not been completed yet and therefore, the stakeholders are experiencing some difficulties. Completing infrastructure investments based on transportation is of great importance. In addition to this, it is necessary to increase the daily facility investments with accommodation, food and beverage and entertainment facilities.

Stakeholders generally think that the increase in investments will increase the tourist potential. In particular, visitors can from Turkey and abroad, which is currently considered only to local people. The second biggest obstacle to increasing tourist arrivals is seen as the lack of promotion and marketing. Stakeholders talked about promoting the region by inviting the relevant stakeholders to the region, and even informing the agencies in particular, since it is necessary to allocate resources for promotion.

The participants mentioned that some investments should be made regarding the superstructure. They believe that sports complex and various training centers should be established and some

activities that would make skiing popular. As a participating institution, he even talked about the free skiing trainings they give to all students who do not know skiing during the semester break.

The increase in investments in the region over time will increase the working capacity of the facilities. This will be reflected in the regional economy as more employment. However, there is an important problem that some participants touched on. There is a shortage of qualified personnel that will arise due to the increase in the need for employment.

The participants stated that they expect support from the state and especially local administrations for the development of the destination. This support is a wide range of financial support such as incentive packages with some discounts, congress organization, project acceptance, and restoration.

Participants stated that winter tourism can be supported especially by plateau, nature, culture, activity, camping and hunting tourism. In order to provide a sustainable contribution to the economy of the region by spreading tourism for 12 months, the diversity of touristic products should be increased and the strategies of close competitors should be followed in order to gain a competitive advantage in winter tourism.